

## Pořad: Americká volební noc

Středa 9. 11. 2016 na ČT24

Mimořádné vysílání České televize ke sčítání výsledků prezidentských voleb v USA.

Přímé přenosy, analýzy, komentáře hostů ve studiu a vstupy zpravodajů z celého světa.

Pořad byl vysílán v době od 00:30 do 12:00 hodin (oficiálně byla volební noc rozdělena na dva pořady se stejným názvem, první od 00:30 do 9:00 hodin a druhý od 9:00 do 12:00 hodin, prakticky se jedná o tentýž formát a pokračování jednoho pořadu). **Analýza byla provedena na základě monitoringu časového úseku od 3:00 do 8:00 hodin**, tedy rozhodujícího úseku, tj. od začátku sčítání hlasů v jednotlivých státech až do jejich takřka úplného sečtení, tedy do okamžiku, kdy bylo již prakticky jisté, ač zatím neoficiální, že vítězem se stane Donald Trump.

**Pořad není možno z neznámých důvodů přehrát v archivu pořadů na oficiálním webu provozovatele.** Je zde umístěna jen vysvětlující poznámka: „Pořad je možné přehrát pouze souběžně s televizním vysíláním.“

**Pořad je provozovatelem kategorizován v žánru zpravodajství.**

## Popis vysílaného obsahu

*(pro častý výskyt jmen obou prezidentských kandidátů jsou použity zkratky:*

***T. = Donald Trump a C. = Hillary Clintonová)*** :

Časové údaje = reálný čas – SEČ

3:00

Rozhovor redaktora ČT (běží již od 2:57 hodin) s **Tomem Nicholsem** (předtočený v exteriéru). Nichols je uveden jako odborník na zahraniční politiku a přímo moderátorem ze studia představen jako „republikán, který by nikdy nevoli Trumpa“.

Nichols hodnotí kandidáty, soustředí se na kritiku T., T. je podle něho člověk, který nemá žádný plán a zjednodušuje věci, vlastně ani nechce být prezidentem, chce jen získat pozornost. Nichols ostře nesouhlasí s názory T. na zahraniční politiku, jeho postoj k Rusku mu nahání strach, T. podle něj vůbec Rusku nerozumí. Putin podle respondenta zasahuje do amerických voleb, škod, které T. už napáchal, se bude Amerika dlouho zbavovat, ale T. nemůže volby vyhrát. Putin by si to přál, protože potom by Amerika měla prezidenta, kterého by mohl Putin ovládat. U Clintonové vadí řadě Američanů pocit, že se chová, jako by měla nějaké právo stát se prezidentkou. Republikáni zastávali k Rusku vždy ostré pozice, je to v americkém národním zájmu. Na otázku, co se stane, když T. porážku nepřijme, obzvláště pokud C. vyhraje s převahou, odpovídá, že jí bude muset přijmout. Americká společnost je podle Nicholse rozdělená kvůli třídním rozdílům regionálním nerovnostem.

3:05

Ve studiu moderátor ukazuje velkou mapu, která po celou dobu tvoří grafické pozadí, se státy USA, které se postupně barví modře (pokud zde vyhrála Clintonová) nebo červeně (Trump).

Moderátor říká, že na Floridě je zatím hlasování těsné, pokud by Floridu získala C., už by měl T. výrazně zkomplikovanou cestu do Bílého domu.

Hosty ve studiu jsou amerikanisté **Kryštof Kozák** a **Jakub Lepš** a sociolog **Daniel Prokop**.

Moderátor uvádí Prokopa se slovy, že si budou tykat, neb jsou spolužáci.

Prokop vyslovuje překvapení nad doposud těsným soubojem na Floridě, čekalo se jasné vítězství C.

Kozák spekuluje, jak se asi situace bude vyvíjet, nic není rozhodnuto, přináší obecné úvahy, jak budou pravděpodobně volit různé rasy a sociální skupiny, a jak se bude volit v různých státech.

3:13

Moderátor zaznamenává, že T. se dostává do vedení, ale nic není rozhodnuto.

3:15

Zpravodajka z Washingtonu Katarina Sedláčková referuje o souběžně probíhajících volbách do senátu a sněmovny reprezentantů, vypadá to, že republikáni zde udrží většinu.

3:17

Reportáže o tom, jak vidí oba kandidáti Rusko – citáty, co řekli T. a C. o Rusku a o Putinovi během předvolební kampaně.

3:22

Záběry z volebního štábu C.

Hovoří hosté ve studiu. Jakub Lepš: T. přichází jako někdo, kdo nemá kostlivce ve skříni, C. zahraniční politika nebyla ideální, T. se snaží toho využít, Lepš se bojí potenciálního T. prezidentsví a jeho vztahu k Rusku.

Obecně oba amerikanisté spekulují, jakou by byla případně prezidentkou C. a jakým prezidentem T., relativně neutrální vyjadřování.

3:30

Reportérka Veronika Pitrová ve studiu sleduje média, sděluje novinky, říká, že C. poděkovala na síti voličům, Ivanka, T. dcera, se vyjádřila, že je skvělý pocit volit svého otce.

3:33

Na telefonu prof. historie z Boston University Igor Lukeš, chválí výrazně Obamu, kritizuje T.

3:39

Následuje ze studia shrnutí prezidentsví Obamy, vyznívá výrazně pozitivně.

3:45

Hosté ve studiu stále teoretizují, vyslovují překvapení nad vyrovnaností voleb, hovoří o historii USA, hledají ekonomické a další aspekty, které ovlivňují volby v USA, jejich vyjádření jsou v tomto momentě relativně kritická na obě strany, konstatují prolínání levice a pravice v tradičním smyslu, říkají, že C. má skandály, není přirozená, T. se paradoxně zastává dělníků a odborářů, C. je dobře placená za přednášky od velkých bank.

3:52

Reakce českých politiků na oba kandidáty, Sobotka, Babiš a Bělobrádek se vyjadřují velmi opatrně a neutrálně, nechávají si „otevřená vrátka“ na obě strany. Kalousek říká, že by si přál jiného prezidenta, než T., Fiala se obává, že USA opouštějí Evropu, která musí reagovat, Lidinský přeje T., neboť by to byla

naděje na přehodnocení dosud nešťastně vedené americké zahraniční politiky, Filip se bojí, že C. ovládá vojenský a zbrojařský komplex, celkově je dle něj Amerika nevyzpytatelná.

3:55

Další zprávy o sčítání hlasů, T. ne že by už přímo „najel na vítěznou vlnu“, ale je to překvapivě velmi vyrovnané.

Pokračují rozhovory s hosty ve studiu. Hosté se snaží vyjadřovat neutrálně, ale je zcela zřejmé, že jejich sympatie jsou na straně C., chvílemi jejich argumenty vyznívají jako záznam hovoru z volebního štábu C., v čemž je podporuje i moderátor:

Prokop reaguje na zprávy o státech, kde C. ve sčítání prohrává, a říká: „ ( ... ) je otázka, jestli ta kampaň se neměla z té Pensylvánie soustředit i do jiných států více, ale to uvidíme, uvidíme“.

Moderátor vyslovuje podiv nad tím, že kampaň v Pensylvánii nebyla tak úspěšná, jak měla být, přestože tam přijel i Bruce Springsteen. (Pokud se hovoří o kampani v osobní zaujaté rovině a zkoumá se, co se udělalo špatně, je to vždy v průběhu pořadu znamení, že se hovoří o kampani C.)

4:01

Živý vstup do vysílání CNN - grafika ukazuje, jak to vypadá v jednotlivých státech, ve většině vede T. Redaktoři CNN sdělují, že na burzách dochází k poklesu v globálním obchodování, když to vypadá na možný úspěch T., investoři jsou nervózní, dobré zprávy pro T. jsou znervózňující pro Wall Street, měl to být jasný úspěch pro C., a teď to vypadá jinak, pročpak to asi je, volí snad to lidé proti Hillary nebo proti Washingtonu? Uvidíme, ještě nic není rozhodnuto, zní ze studia CNN.

4:09

Moderátor ukazuje mapu, skoro ve všech státech červená barva, všude vítězí T., i na Floridě se podle posledních informací daří T.

Prokop analyzuje průběžnou situaci: Překvapivý úspěch T., bílá střední třída na severovýchodě byla asi oslovena T. a rozčarována z afér C.

4:12

Nový host ve studiu, **Alžběta Králová** z Institutu politického marketingu hovoří o vlivu různých mediálně známých osobností na voliče v USA, sděluje, že se zde často konají koncerty např. na podporu kandidátů kousek od volebních místností a hovoří o dalších praktikách, ve vztahu ke kandidátům celkem neutrálně.

Moderátor mj. říká „bavili jsme se o kampani demokratů, co se stalo, že se mapa barví do červena, byla to špatná kampaň?“ (v případě spekulací o důvodech volebního výsledku nikdy nezazní nic o případných pozitivěch na kontě T., výhradně se hledá selhání druhé strany, frustrace voličů atd.)

4:15

**Americký velvyslanec Schapiro** z pražského amerického centra, říká, že to vypadá na těsný souboj, nový prezident bude jmenovat nové členy nejvyššího soudu a i jinak ovlivní politiku do budoucna, Češi sledují americké volby, což ho těší, vyjadřuje se zcela neutrálně.

4:17

Další 2 státy volily, jeden ovládl T., jeden C.

Prokop: Opět překvapení nad těžkým vyrovnaným boje, uzavřeno to ještě stále není, ženy zklamaly, volí více T., než by se čekalo, i když se vyjadřuje tak neotesaně. T. má např. v Ohiu takovou převahu, že je asi pro ženy těžké přiznat, že by volili C., proto asi nepřesné předvolební průzkumy.

4:18

Studio: Moderátor sděluje, že Nevada je podobný stát jako Florida, „tak uvidíme, jestli Nevada nezklame jako Florida“.

Vstup do štábu T., obrazový vstup, redaktorka říká, že na Twiteru se jeho dcera podělila o fotky ze štábu.

4:22

Moderátor spekuluje, zda je C. dost žena a jak téma genderu ve volbách rezonovalo.

Podle Králové velmi to rezonovalo, T. tomu pomáhal svými výroky, ale C. je trochu příliš politička, jako žena trochu sterilní, nepůsobila přirozeně.

4:25

Zpravodaj Martin Řezníček, zpravodaj v USA, a jeho předtočený rozhovor, ptal se Janet Brownové, která organizuje debaty kandidátů v USA z pozice ředitelky komise pro prezidentské debaty. Dozvídáme se, že je to velká práce pro mnoho desítek lidí, 3 a půl tisíce novinářů bývá akreditováno, poslední debata měla 6 segmentů po 15 minutách, každý věnován jednomu tématu, vždy čelí komise tlaku ze strany obou kandidátů, z každých voleb se štáb debat učí a snaží se svou práci vylepšovat.

4:30

Studio: Ohio, klíčový stát, který ještě nedávno vypadal, že bude hlasovat pro C., připadl T., k počtu 270 získaných volitelů, který znamená už jisté vítězství, se žádný kandidát ještě nepřiblížil, ale T. náskok už je zřetelný.

4: 33

Redaktorka říká, že média pomalu obrací své odhady, kdo bude prezidentem, zhruba před hodinou i NY Times, které podporovaly otevřeně C., už teď dávají 92% T., média zdůrazňují, že stejně jako při Brexitu se výzkumy předvolební zásadně mylily.

4:32

Reportáž o tom, jak různé celebrity podpořily své kandidáty buď otevřeně, mediálně, nebo finančně. T. má seznam podporovatelů z oblasti celebrit kratší než Hillary.

4:33

U tváří Hollywoodu jasně vede C., otevřeně jí odporují např. manželé Cloonyovi, demokratické kandidátce dokonce uspořádali večírek, na kterém vybírali na její kampaň, k její volbě vyzvala i Maryll Streepová, Lady Gaga, nebo Katy Perry.

Reportáž:

Na pódiu zpěvačka Katy Perry – „Chci slyšet ty, kteří volí Hillary!“ „Héééj“ (z publika). Komička Sarah Silvermannová promlouvá: „Hillary vyslyšela tu vášně, kterou v sobě měli lidé za Berniem, tuto vášně pak přenesla do stran a přesně to je demokratický proces.“ *Komentář: Donald Trump má seznam známých tváří o něco kratší. Kirstie Alleyová, Kid Rock, Mike Tyson, Dennis Rodman nebo exmanželka Ivana Trumpová. Prohlášení Dennise Rodmana ze sociální sítě: „Donald Trump je už léta mým dobrým přítelem. Nepotřebujeme dalšího politika, potřebujeme podnikatele, jako je pan Trump.“* *Komentář:*

*Showbusiness se s politikou míchá už po desetiletí. Třeba v roce 1920 se herci postavili za Warren Hardinga. V roce 1992 se pak v roli aktivisty představila hudební stanice MTV. Ukázka: Zpěvačka Madonna v plavkách a s americkou vlajkou: „Nestůjte v koutě, dejte se do toho. Řekněte svůj názor, nic na tom není ... volte!“ Komentář: Asi nikdy dřív ale oba tábory nebyl víc rozdělené a nevyrovnané.*

### **Ted' přichází důležitý okamžik:**

Výše pospaná reportáž pokračuje takto:

Zatímco hlas redaktorky říká: " *Proti Donaldu Trumpovi už mezi hvězdami vznikla i petice. Připojilo se k ní na 70 tisíc lidí s heslem: „zastavte nenávisť.“*

Současně s tím, kdy zní tato věta, je v obraze americká vlajka, na jejímž pozadí se objevují fotografie různých amerických celebrit. Jednoznačně tak vzniká dojem, že jde o tváře lidí, kteří stojí za právě zmiňovanou peticí. Mezi nimi se objevily i fotografie Chucka Norrise a Clinta Eastwooda, kteří ovšem byli otevřenými podporovateli Donalda Trumpa, což nebylo v předcházející pasáži, když se hovořilo o tom, kdo podporuje T., vůbec zmíněno. **Takto vznikl jednoznačný dojem, že Norris i Eastwood podepsali petici proti T., což je nepravda.** Těžko lze považovat záběry za ilustrační, nic takového nebylo uvedeno, a předchozí podobné obrazové materiály v těžce reportáži byly vždy velmi precizně a podrobně okomentovány a uvedeny do souvislostí, divák tedy mohl právem očekávat, že stejně precizní a logické je i spojení obrazu a slova v tomto případě.

4:34

Opět obrazový vstup do USA, reportér sděluje, že ve štábu demokratů se snaží řečníci rozdmýchat atmosféru, nálada ale není oslavná, v republikánském táboře je zatím klid, očekává se příchod obou kandidátů a jejich projevy, stále není jasné, kdo vyhrál.

Králová hovoří, na otázku, zda některé celebrity nemohou spíše někdy uškodit (moderátor zmiňuje Daniela Hůlku a jeho údajně „přílišný“ vztah k prezidentu republiky), odpovídá, že v Americe není politika tak zprofanovaná, lidé se hlásí ke svým kandidátům, dávají si jeho samolepky na auta atd. Tato kampaň byla velmi emotivní, byla to spíše osobní rovina než politika, program se v tom trochu ztratil.

4:41

Wirginia s 13 voliteli – zde vyhrála C., otázka na Prokopa, zda je to ještě šance na zlom pro tábor demokratů, Prokop odpovídá, otevřeně straníc C.: Musí vyhrát v Pensylvánii, ideálně by měla vyhrát v obou těch státech, jak tam vidíme nahoře, Wisconsin a Michigan ( ... ), ale bude tam mít asi problém ( ... ), potom musí vyhrát něco neočekávaného, jako např. Arizonu, tradiční weby už favorizují T.

4:43

Michal Kubal a jeho vstup z volebních štábů v USA. Nálada se podle něj zásadně obrátila, u republikánů je dobrá, získali na svou stranu tradiční demokratické voliče, média zcela obracejí své odhady, dříve to bylo až 75:25 pro C., teď je to již obráceně a v těch státech, kde není ještě zcela sečteno, podle všeho zatím vede T.

4:47

Studio, moderátor ukazuje mapu, stále více červená mapa signalizuje vedení T., nový host, Američan žijící v Čechách **Brady Clough**. Na otázku, co říká na „červenou tsunami“, odpovídá zjevně jako volič C.: Je předčasné mluvit o tom tragicky, ale z jeho pohledu je to neuspokojivé, asi je zatím nespokojenost s některými kroky Baracka Obamy, je to nespokojenost starších bílých mužů.

Dále hovoří Jakub Lepš, kritizuje nepřesnosti předvolebních průzkumů, ale C. pořád ještě může vyhrát, prohraje nebo vyhraje jen těsně, spekuluje, jak je možné, že k tomu došlo, někteří voliči se asi báli přiznat, že budou volit někoho, kdo má image rasisty, sexisty, xenofoba, voliči demokratů mohli být

také ukolébání tím, že C. má vítězství jisté. Spekulace hostů o tom, do jaké míry hrála roli v uvažování Američanů rozsáhlá zdravotnická reforma prosazená Obamou, hodnocení amerického systému zdravotní péče v porovnání s českým.

4:59

Moderátor oznamuje, že T. pravděpodobně zvítězil na Floridě

5:00

Opět vstup do vysílání CNN. Grafika hlasování v různých státech, T. dostal na Floridě 55% hlasů, C. uspěla na Havaji nebo v Kalifornii, ale celkově má T. jasnou převahu. Ale demokraté si ještě oddychnout nemohou, protože na vítězství to možná stačit nebude, zní na CNN.

5:08

Studio, moderátor sděluje, že svět se probouzí do většího dramatu, než se čekalo, neboť volby jsou velmi těsné a T. zatím vede. Florida není stále ještě jistá. Řada států připadla nečekaně T.

5:10

Redaktorka monitorující média oznamuje, že na Floridě je sečteno skoro 100%, T. vede, agentura AP už ho zde prohlásila za vítěze. V dalších státech vede rovněž T.

Tři hosté pokračují v debatě:

Vyjadřují překvapení, vývoj je úplně jiný, než se čekalo, padají slova jako „s tím se prostě musíme smířit“, demokratům špatně fungoval podpůrný tým, atd.

Otázka moderátora, zda je to jen dočasné nadšení T. tábora, zda můžou ještě vyskočit hlasy v lidnatých okresech pro C., odpověď je spíše skeptická.

5:17

Katarína Sedláčková ve vstupu z USA. Situace je dramatické, už mohlo být rozhodnuto, ale T. předvádí velký výkon a nic není jasné. Předvolební průzkumy se pletly a je to možná tím, že voličská základna T., kterou tvoří zejména nevzdělaní bílí Američané, se nepřiznala, koho bude volit.

5:21

Hosté ve studiu dále spekulují žádné nové informace, úvahy se nesou ve směru: C. skutečně nemusí vyhrát, nevzdělaní rozhněvaní bílí muži se asi rozhodli volit, a naopak hispánci (bez určení vzdělání) asi volili méně, než se čekalo, ženy volili jinak, než se čekalo, asi byly neupřímné při předvolebních výzkumech, byla velká účast na venkově, překvapením je, že některé státy volily jinak, než se předpokládalo, a než tradičně volily dříve.

5:25

V lednu příštího roku se bude konat inaugurace nového prezidenta nebo prezidentky. Redaktor ČT má příspěvek s popisem Bílého domu, čistě „kolaudační“, kolik je zde pokojů, schodišť, krbů atd.

5:30

Opět studio, znovu zdůraznění, že zde máme větší drama, než se čekalo, neboť státy, kde se to nečekalo, volí zatím spíše T.

5:30

Moderátor uvádí souhrnnou reportáž o T. s tím, že je možná načase představit si tohoto muže, který do volební kampaně vnesl pro někoho novou, neblaze novou, dikci, ale každopádně muže, který ukoval výraznou, neatřelou a možná úspěšnou koalici.

Následuje reportážní příspěvek, který je obrazově sestaven zejména z různých záběrů na T., hlavně z období volební kampaně, a k tomu zní komentář:

„Konkurenti nad jeho prostořekostí jásalí s nadějí, že se sám brzy zdiskredituje. NY Times letos napočítaly jen na Trumpově twitterovém účtu na šest tisíc urážek, které adresoval skoro třem stovkám terčů. Milionář, podnikatel a celebrita ale své republikánské soky s přehledem odboural, přesto, že ho kontroverze provázely celou kampaní.

Imigrace: O osudu 11 milionů hispánských imigrantů, kteří žijí a pracují v USA bez povolení, měl jasno -nazval je gangstery, vrahy a násilníky.“

Trump: *První den, a pošlu je pryč. Ti lidé pojedou. Pojedou.*

„Příchodu dalších měla zabránit zeď na hranicích s Mexikem.“

Trump: *Postavte zeď! Postavte zeď! Postavte zeď! Ta zeď vyroste tak rychle, že se vám zatočí hlava. A tu zeď zaplatí Mexiko, sto procentně.*

„Tuto představu zchladil mexický prezident na osobní schůzce.“

Mexický prezident: *Jde jasně o neúplnou představu o problémech na hranici.*

„Trump to ale se zdí myslí vážně. Odpůrci mu jednu postavili - kolem jeho hollywoodské hvězdy. Mexická otázka se ale vlekla dál. Trump žádal odvolání soudce s mexickými předky, který posuzoval žaloby na Trumpovu bývalou kontroverzní univerzitu.“

Paul Ryan, předseda sněmovny reprezentantů: *Představa, že někdo nemůže dělat svou práci kvůli rasovému původu, je učebnicový příklad rasistického výroku.*

„Muslimové: Jako jednoznačného nepřítele vnímá Donald Trump islám. Plošně. V boji proti Islámskému státu v Sýrii koncem loňského roku zcela vážně navrhoval páchat válečné zločiny.“

Trump: *Když máte tyhle teroristy, musíte zlikvidovat jejich rodiny. Na jejich životech jim záleží, nic si nenalhávejte.*

„Pro ochranu spojených států měl prostý recept. Zakázat vstup všem muslimům. Později neproveditelný plán opustil, ale imigranty navrhl prověřovat testem z amerických liberálních hodnot.“

Trump: *Říkám tomu, extrémní, extrémní lustrace. Naše země má dost problémů.*

„Za xenofobii ho kritizoval příslušník americké muslimské komunity, otec padlého amerického vojáka, a nabídl Trumpovi americkou ústavu, kde se píše o rovnosti.“

Khozr Kahn (vedle něho stojí žena v šátku): *Velmi rád vám půjčím svůj výtisk.*

„Obdržel protiúder, a to přesto, že v USA mají padlí hrdinové a jejich rodiny takřka posvátný status.“

Trump: *Podívejte se na jeho ženu. Stála tam, nic neříkala. Pravděpodobně jí není dovoleno cokoli říkat.*

„Ženy jsou velkým břemenem muže, který dvacet let vlastnil soutěž Miss Universe. Ty, které se mu znelíbí, nebo je pokládá za hrozbu, znemožňuje, ať jde o modelky nebo novinářky.“

Clintonová: *Nazval tu ženu Miss prasátko, pak jí nazval Miss uklízečka, protože je hispánka.*

„Trumpův sexismus korunovala nahrávka z roku 2005.“

Trump na audiozáznamu: *Hned mě táhnou krásné ženy. Hned je líbám, je to jako magnet. Ani nečekám. A když si hvězda, tak tě nechají dělat, co chceš. Chytneš jí za přirození, můžeš si s ní dělat, co chceš.*

„Potřetí ženatý magnát záznam odmítl jako pouhé chvástání. Ozval se ale tucet žen, které tvrdí, že se přesně tak choval.“

Trump: *Všechny ty lhářky budu po volbách žalovat.*

„Daně: Jedna zásadní věc, která Trumpovi ne zcela vyšla. Snažil se tajit svá přiznání, ale nakonec byl nucen přiznat, že už 19 let neplatí federální daň z příjmu. Díky tomu, že kdysi prodělal 960 milionů dolarů.“

Clintonová: *Neplatil žádné federální daně.*

Trump: *Jsem totiž chytrý.*

„I tohle se snažil obrátit ve svou přednost jako efektivní práci pro firmu v souladu se zákony.“

Trump: *Hodně těžím z daňových zákonů, teď ale pracuji pro vás, ne pro Trumpa.*

„Mnoho skandálů Trump ustál, i to, že napadá média jako zaujatá, a průzkumy voličských preferencí jako zmanipulované. Tři týdny před volbami ale pobouřil nejvíc, když zaútočil na samu podstatu americké demokracie – férovost voleb. Výsledek prý uzná jen tehdy, když bude přesvědčivý. Milada McGrathová, Česká televize.“

5:35

Moderátor oznamuje, že CNN oficiálně Floridu přisuzuje T.

5:37

Hosté jsou vyzváni, aby ohodnotili T. a jeho roli v historii amerických voleb otázkou, v níž doslova zaznělo: „... už teď je fenoménem, nebo to pořád ještě může skončit jako anomálie, zajímavost?“

Jakub Lepš: Nepatří do republikánské strany, řada republikánů sama doufá, že je to slepá ulička, pokud vyhraje, bude to nepochybně fascinující příběh, postmoderní mediální doba, budeme to muset vstřebat, negativita a vulgarita šly u T. velkým skokem dopředu, je to kandidát pro globalizaci, pro odboráře.

Brady Clough: Přinese to vnitřní pnutí v republikánské straně, je otázka, jestli to strana přežije.

5:39

Volební mapa, stát Washington, vítězství C.

Prokop: Volby byly negativní, bylo to hlavně proti C. Město a rurální části Ameriky jsou rozděleny podobně jako u nás městská kavárna a zbytek, jak se to ukázalo a při volbách českého prezidenta. Povzdech, že 6 milionů amerických vězňů nemůže hlasovat, bylo by zajímavé, jak by tito lidé hlasovali, pravděpodobně pro demokraty.

5:43

Redaktorka ve studiu na základě analýzy některých amerických médií (tradičně NY Times, CNN a také Washington Post) připouští, že je pravděpodobné, že se T. stane prezidentem. Na sociálních sítích sílí hlasy mladých lidí, že budou emigrovat v případě vítězství T.

Moderátor neustále hovoří o dramatu, překvapení a změně nálad.

5:45



Vstup reportéra Řezníčka z USA ze štábu demokratů, C. nepřišla a spousta lidí zklamaně odcházejí, protože jsou šokováni, těšili se na oslavy a stal se z toho přesný opak, ale stále ještě je teoretická šance pro C., ale musela by už vyhrát prakticky ve všech zbývajících státech. Zdá se, že voliči tady v Americe už považují za téměř jisté, že vyhraje T. Reportér dále hovoří o tom, že jde o vzpouru bílého muže, spekuluje, proč jsou výzkumy tak nepřesné, budou se hledat důvody, pokud skutečně C. prohraje.

5:48

Moderátor a hosté ve studiu spekulují, zda může být T. podobný prezident jako Nixon nebo Reagan, kteří také nebyli oblíbenci liberálů. Hosté neochotně spekulují s tím, že ještě není jasné, zda vyhraje, ale hrozí, že USA budou mnohem rozdělenější než dříve, při představě, že zvítězil člověk, který urazil kde koho.

Redaktorka ve studiu informuje o dalším průběžném sčítání hlasů – T. vítězí prakticky všude ve státech, kde ještě není definitivní výsledek. New Hampshire, Wisconsin, Michigan, všude vede T.

Reakce moderátora: Tedy s těch tří států, tedy Michigan pořád ještě vypadá, že by mohl „swingovat“ k Hillary Clintonové. Dokud někdo z nich nepřekročí hranici 27 volitelů, zůstává zajímavým kandidátem, ale nikoli prezidentem USA.

5:55

Vstup do vysílání CNN

Grafika sčítání hlasů v dalších státech. Scéna ve volebním štábu C., moderátorka: lidé pláčou, odcházejí, někteří čekají na Hillary, lidé jsou šokováni, s otevřenými ústy, jsou ohromeni tím, co se děje, monitorují situaci na iPhonech, a jak to vypadá ve štábu T.? Moderátor: Tady se začínají množit červené čepice, explodovalo zde nadšení, skanduje se jméno kandidáta a USA!, USA!, také „zavřete jí“ na adresu C., přestože FBI ukončila vyšetřování, to, co používali v kampani, přenášejí i sem, říká reportér CNN.

6:00

Vstup i na další programy ČT, informace moderátora, že „v Americe probíhá, a doufám, že to není nadsazený výraz“, politická revoluce (moderátor opakuje tento výraz několikrát v průběhu vysílání), T. vede nad C. Kandidát T. překvapivě získal některé státy, které podle průzkumů a tradic měly volit C. Ještě ale není jisté, kdo vyhraje, nikdo nezískal potřebnou většinu 270 volitelů.

Je na místě slovo revoluce? je další otázka moderátora hostům ve studiu.

Clough: Tichá revoluce nespokojených bílých mužů. Za čtyři roky může přijít charismatičtější demokrat, který to zvrátí. Tento rok je jen výjimkou.

Otázka: Byla tam ta etnická revolta proti establishmentu?

Clough: Volby rozhodla skupina, která neprofitovala z ekonomického oživení posledních let.

Prokop: Je docela možné, že C. vyhraje na počet hlasů, ale prohraje na počet volitel, tedy kvůli systému voleb v USA. C. si vedla o něco hůře mezi černošským a hispánským voličstvem. Nevolovalo jí tolik žen, kolik se čekalo. Ale zatím není jisté T. vítězství.

Dalším hostem je Kateřina Etrychová ze zahraniční redakce: sděluje, že na sociálních sítích už příznivci T. slaví, ale je to předčasné, protože ještě nejsou sečteny všechny hlasy. Ale ve státech, kde se sčítá, všude vede T.

Vstup z Amerického centra v Praze, reportérka sděluje, že centrum se poněkud vylidnilo, velvyslanec zůstává, atmosféra je pochmurnější, je zde také **Jakub Al-Ahmadieh** z Institutu mezinárodních studií

FSV UK, reportérka s ním provádí rozhovor. Hovor se nese v duchu: Budeme si muset počkat na podrobnější analýzy, ale je možno odhadnout, že volilo málo afroameričanů, je jasné, že selhaly průzkumy veřejného mínění, je tu ještě možnost, že někteří volitelé ještě bude volit jinak, než jak je zavazují hlasy voličů, a mohli by tak ještě zvrátit situaci ve prospěch C.

6:17

Studio, stále není rozhodnuto, většinou sice vede T., ale v některých státech je to velice, velice těsné, a ještě to bude napínavé.

Prokop promlouvá: Hodnotí volební účast v různých státech USA, snaží se analyzovat, proč došlo k nepřesnostem ve výzkumech předvolebních, ještě by používal podmiňovací způsob, C. má ještě malou šanci.

Americký host ve studiu dává najevo zklamání, hovoří o tom, že Hillary měla pozitivní kampaň, T. měl kampaň negativní, vyhrál tedy pesimismus, C. může vyhrát už jen zázrakem.

6:24

Opět vstup do obou volebních štábů: obrazově bez komentáře, záběry na napjaté lidi sledující obrazovku s volebními průběžnými výsledky, v demokratickém štábu k tomu hraje rozverná hudba, lidé jsou přesto spíše smutní.

Studio, moderátor ujišťuje, že ještě můžeme nechat otazník nad sloganem „Trumpovo prezidentství“, zatím potvrzeno jen 238 volitelů pro T., přestože některá americká média již uvádějí 255.

6:27

**Renata Fryšarová**, Češka žijící v Bostonu, na telefonu, moderátor uvádí, že Boston je synonymem pro liberální, progresivní, demokratickou Ameriku, respondentka říká: Já pociťuji stejně jako vaši hosté ve studiu velký smutek, když se dívám na výsledky voleb, vidím davы příznivců T. a mám z nich špatný pocit, jsem zklamaná z výsledku voleb v různých částech, kde se to ani nečekalo, já letos volila poprvé a byla jsem velmi zklamaná, že jsem nemohla volit prvního afroamerického prezidenta, už u žádosti o občanství jsem říkala, že jsem ráda, že budu moci volit ženu, ale když se díváte zpět, tak vidíte, že co se u muže považovalo za asertivní, to se u ženy považovalo za nevhodné.

Následující otázka moderátora - do jaké míry je v Americe silná snaha bílé zatím ještě většiny nedopustit, aby se z USA stala další Brazílie, ale zachovat jí jako anglosaskou bílou zemi - respondentku znervózní.

Prohlásí doslova: „To, co říkáte, o tom se tady ani nemůže mluvit. Porovnání s Brazílií, to si vůbec netroufám, na to bych se potřebovala pořádně podívat a připravit, tady to je považované až za takové tabu to srovnávat.“ Dále respondentka zdůrazňuje, že má problém mluvit třeba jen o černošském prezidentovi, neboť v USA se musí mluvit výhradně o afroameričanech. Moderátor zdůrazňuje, že to nejsou jeho slova, ale odvolává se na amerického konzervativního politika Pata Buchanana, který už dlouho mluví o tom, že anglosaské USA se nesmějí stát zemí latinskoamerického typu, a táže se, zda se respondentka domnívá, že takové uvažování mohlo vést k mobilizaci bělošských voličů. Respondentka odmítá odpovědět na tuto otázku s tím, že „to, o čem mluvíte, je tady v Americe velmi, velmi citlivé téma“. Dále vyslovuje opět zklamání nad vítězstvím T. a přičítá to mj. právě nízké účasti hispánců a černošů ve volbách. Dále doslova uvádí, že „za prezidenta Obamy se čekalo, že černošská otázka a rasismus budou na lepší úrovni, ale ono se to stalo prakticky opakem“.

6:37

Živě se zpravodaji z USA, u republikánů je Kubal, u demokratů Řezníček, a ve Washingtonu Katarína Sedláčková. Otázka moderátora zní, zda už se Amerika smiřuje s prezidentstvím T.

Sedláčková: Smiřují se s tím, že jejich prezidentem bude Donald Trump, spekuluje, co bude následovat, jaké politické změny budou následovat, kde selhala Hillary a kde selhaly výzkumy předvolební. C. selhala u žen a bílých voličů. Ve volbách do sněmovny reprezentantů a senátu mají také návrh republikáni a zdrží si svou většinu v prvním případě, u senátu to není ještě sečteno.

Řezníček: O C. nikdo neví, asi si připravuje projev, a zřejmě vystoupí, až budou výsledky oficiální, aby mohla přiznat porážku. C. vstupovala do kampaně s profesionální organizací, T. dělal všechno na koleni a dokázal přesvědčit spoustu lidí. Je to kandidát změny, jako byl před osmi lety Obama. Americká média mají již o vítězi voleb jasno. Co se týká rasové otázky, je to v USA složité, Obama sice před osmi lety vyhrál, ale pod povrchem doutná u řady lidí nespokojenost, že je černoch v čele Ameriky, stále se opakují výbuchy nespokojenosti a násilí v černošských čtvrtích, politická korektnost je jen jednou z rovin a Amerika možná nedokázala o těch věcech věcně debatovat.

Kubala: Je to podobné jako při Brexitu, na začátku to vypadalo jednoznačně, a potom se situace zcela obrátila. Tady se slaví, bude to oslava těsné většiny. T. oslovil především bílé nespokojené komunity, které se cítí frustrovány a v T. našly svého posla.

6:49

Studio, moderátor ujišťuje, že ještě není možné mluvit o definitivním výsledku, ale v USA je již veřejná nálada taková, že vítězem je T.

Redaktorka říká, že z těch dosud na mapě šedých (dosud nesečtených) států budou asi brzy červené, T. vyhraje i tam. Herci podporovali hlavně Obamovou a někteří již vyjádřili zklamání z výsledků voleb, i když, jak ihned moderátor opravuje, ještě není rozhodnuto.

Moderátor ukazuje mapu a sděluje, že jsou některé státy na mapě velké, ale nejsou volebně tak významné, neboť jsou málo zalidněné.

Brady vidí za výsledkem voleb nespokojenost s ekonomikou a globalizací, tím jsou volby netypické, v oblastech, kde vede T., jsou voliči, kteří neprofitovali a teď čekají, že T. přijde s řešením.

Moderátor znovu argumentuje Patem Buchananem a táže se, Jak silný může být anglosaský motiv, strach z polatinštění Ameriky.

Brady soudí, že hlasy pro T. jsou ryze ekonomické, méně kulturní.

6:56

**Eliška Hašková-Coolidge**, bývalá poradkyně prezidentů USA, na telefonu: Jsem strašně ráda, od začátku jsem mu fandila, nelze stavět úspěšný projekt na křivém základu, americký národ má silný pud sebezáchovy, to, co se teď dělo, už nebyla Amerika, přišel člověk neznalý diplomacie, a proto působil na začátku neohrabaně, ale je to lídr, byli jsme otroci tisku, který se projevil jednostranně a nezodpovědně, lidé zvítězili nad tiskem a politickými stranami a vyhrála naděje.

Otázku moderátora, spojující T. s otázkami migrace, multi-kulti a snahou zachovat evropský charakter USA, respondentka nechápe, nebo to předstírá, a odpovídá obecně, že „bude to jasně země s pevnými hranicemi, ale nebude uzavřená nebo odpoutaná od Evropy, v politice Ameriky nebyla už žádná podstata a teď se snad vrátí na správnou cestu“.

7:00

Nekomentovaný vstup do vysílání CNN

Grafika průběžných výsledků voleb, moderátoři CNN spekulují, jaký bude T. prezident, sdělují, že ale nevíme ještě jistě, že jím skutečně bude. Kdo na CNN konkrétně hovoří, není jasné, popisky CNN jsou překryté kraulem ČT.

7:09

Studio, moderátor zdůrazňuje pojem politická revoluce, spočívající v tom, že T. volí i státy, které dříve tradičně volili demokratické kandidáty.

Zatím poměr 244:215 pro T.

Redaktorka hodnotí situaci v jednotlivých státech, průběžné hlasování, T. prakticky všude vede, k vítězství mu chybí již jen málo.

7:13

Ve spojení je americký velvyslanec Schapiro.

Na otázku, co ve svém nitru cítíte, odpovídá: Ještě si musíme počkat, ještě to neskončilo, bude to velmi těsné, budu sloužit Obamovi až do konce, předání moci bude určitě klidné, T. se obracel na lidi, kterým se nedaří dobře, nejedná se o odmítnutí prezidenta Obamy a jeho odkazu, ale C. stále ještě může vyhrát.

Na otázku co to bude znamenat pro Českou republiku: Jakákoli změna administrativy našimi vztahy nemůže otřást, jsme partnery ve všech oblastech a sdílíme stejné hodnoty.

Na otázku jak si vysvětlit výroky lidí kolem T., že baltské státy jsou předměstím Petrohradu: Naše vztahy s NATO jsou neotřesitelné a naše závazky budeme samozřejmě plnit, bylo by dobré, kdyby členové NATO platili své závazky. Dále popisuje mechanismus předávání moci při změně administrativy po volbách.

7:23

Studio, moderátor říká, že odpověď na konečné výsledky leží ještě ve čtyřech velkých státech, kde je sčítání průběžné, redaktorka říká, že T. ve třech z těchto států vede, vypadá to na jeho vítězství.

7:25

Nový host, politolog **Miloš Gregor**, popisuje, jak fungují předvolební kampaně v USA, že průzkumy jsou zavádějící.

Další host, Američanka **Anne Petráková**, sděluje, že bylo těžké rozhodnutí, koho volit, a nakonec se rozhodla pro C., je schopnější a udělá nejlepší plán pro USA, velmi špatnou češtinou říká, že hodně pracovala s barevnými a T. je urážel, ačkoli jsou to její kamarádi, vůbec ho nemůže volit, takže musela C., i když mluvila v debatách špatně a její program jí přijde nevěrohodný.

7:33

Studio, co říká svět na výsledky voleb, dáváme slovo našim zpravodajům:

Barbora Šámalová z Číny: Nedá se nic říci, vztahy se asi nijak výrazně nezmění, Číňané by byli rádi, kdyby se USA méně angažovaly v konfliktu v jihočínském moři, komunisté chtějí asi spíše T., neboť by mohl oslabit USA v boji velmocí, o což Číně jde.

Ilustrační záběry na smutné tváře ve volebním štábu demokratů.

7:36

Jakub Szántó, blízkovýchodní zpravodaj: C. je známá osobnost, její zvolení by mohlo přinést uklidnění v Izraeli, je předvídatelná a považována za Izraeli nakloněnější, T. je kontroverzní, není jasné, kam chce směřovat, mluvil o přesunu ambasády USA do Jeruzaléma, což by byla velká provokace vůči muslimskému světu, T. je pro budoucí vztahy mezi USA a Izraelem velkým otazníkem. Žádné informace, že by izraelští představitelé preferovali některého z kandidátů, neexistují. Nastínění vztahu k Blízkému východu bylo v předvolební kampani republikánského kandidáta velmi vágní, dá se předpokládat v nejbližší době boj proti islámskému státu, a co se týká dalšího vývoje, je to velký otazník. V arabském světě je nedůvěra k T. kvůli jeho výrokům o muslimech, na druhou stranu Arabové nedůvěřují v politice ženám a z toho důvodu je pro ně starší zkušený muž věrohodnějším partnerem.

Otázka: Vítězství Clintonové ještě nelze vyloučit, tak jak velkým strašákem je její plán na zavedení bezletové zóny nad Sýrií?

Stántó: To by mohlo přiblížit konflikt mezi USA a Ruskem. Letadla, která by vynucovala bezletovou zónu nad severem Sýrie, by se dostala do dosahu ruských radarů. Nyní se nedají očekávat ve vztahu k Sýrii žádné velké změny.

7:45

Michal Kubal z volebního štábu republikánů: zde se už dlouho slaví, spekulace o tom, kdo by mohl tvořit nový vládní tým T., padají některá jména, ale zatím si musíme počkat, koho T. jako pravděpodobný vítěz bude jmenovat, důležité bude, jak bude T. spolupracovat se samotnou republikánskou stranou, jak budou republikáni reagovat na jeho v jejich očích kontroverzní názory. T. opakovaně zpochybňoval práci tajných služeb a práci špiček vojenských špiček, bude zajímavé sledovat, jak si s nimi poradí jako prezident.

Otázka: Jak velké je rozštěpení republikánské strany, kde je klika pro a proti T.?

Kubal: Klika, která je proti T., možná ponese následky, hodně se spekuluje, nakolik se T. se oprostí od dosavadních svých zvyklostí, kdy měl skony se svým protivníkům i mstít. Nakonec Kubal popisuje kontroverze mezi T. a některými republikány s tím, že se neví, jak budou dále spolupracovat.

7:54

Studio: Volitelé zatím v poměru 247:245 pro T.

Redaktorka sděluje, že některé servery už vyhlásily T. vítězem, protože vede ve zbývajících státech, především v lidnaté Pensylvánii, a koneckonců T. vede skoro ve všech státech, ale definitivně sečteno ještě není.

7:56

David Miřejovský, zpravodaj v Moskvě: Kreml zatím nijak nereagoval, čeká se na definitivní výsledky voleb, jsou tu jen komentáře ruských politologů a médií, považují to za překvapení, interpretují to tak, že voliči vystavili stopku Obamově administrativě, která je v Rusku považována za příčinu špatných americko-ruských vztahů, a existuje mírný optimismus, že T. je člověk, se kterým je možné jednat. Rusové si slibují lepší koordinaci bojů s IS, možnost zrušení sankcí a případné uznání Krymu jako součásti Ruska.

## **Rozbor:**

## **Hosté v pořadu**

Převážná většina času pořadu je věnována úvahám a názorům hostů. Není pochyb o tom, že autoři pořadu museli dobře vědět, koho do studia zvou, s kým natáčejí rozhovory mimo studio, případně komu se bude telefonovat. Autoři pořadu také nepochybně věděli, na jaké straně vzhledem k americkým prezidentským volbám ten který host stojí a jaké tedy budou jeho předpokládané výstupy. Z tohoto hlediska je jednou z nejdůležitějších položek pro zhodnocení celého pořadu zhodnocení výběru hostů. Při hodnocení konkrétních výroků (viz níže) byly vzaty v úvahy výhradně výroky redaktorů, reportérů a moderátorů České televize, protože není možné na provozovatele přenášet přímou odpovědnost za výroky hostů. Je však nepochybně v plné kompetenci a odpovědnosti provozovatele, jaké hosty pozve k danému tématu, s nepochybnou znalostí jejich názorového a politického zázemí. Řada z těchto hostů se jasně profilovala už v období před volbami, a to nejen obecně politicky, ale i přímo ve vztahu k těmto volbám a jednotlivým kandidátům. Bylo tedy nade všechnu pochybnost jasné, jaké názory budou prezentovat. K tomu je třeba přičíst fakt, že jakákoli případná korekce jejich projevů ze strany moderátora či redaktora byla nulová, a pokud byly otázky směřovány konkrétněji, pak do oblasti spíše kritické vůči jedné straně (Trump).

V zájmu maximální objektivity není do následujícího grafu zařazen jako host americký velvyslanec Shapiro, ačkoli je to osoba jasně svázaná s administrativou demokratické strany a tedy s jedním z kandidátů (Clintonová), a to s uvážením, že jako hlavní představitel zúčastněného státu v ČR byl osloven Českou televizí de facto nezbytně. Naopak zařazujeme na stranu příznivců Trumpa telefonický rozhovor s Eliškou Haškovou-Coolidge, přičemž opomíjíme nikoli prokazatelný, ale vrcholně pravděpodobný argument, že zařazení telefonického rozhovoru s ní jakožto známou příznivkyní Trumpa přišlo až v době téměř jistého Trumpova vítězství jako snaha alespoň trochu zmírnit předcházející jednoznačně protitrumpovský tón, a je velmi důvodné se domnívat, že by byla těžko kontaktována v případě, že by se volební výsledky klonily na stranu Clintonové.

I přesto jsou ovšem výsledky přehledu hostů jednoznačné. Samozřejmě jinak došlo k projevení sympatií např. u hostů na telefonu, kteří otevřeně prezentovali své názory, diplomatičtější formou pak byly tyto názory prezentovány politology. Nicméně příklon k jednomu z kandidátů byl zřetelný u drtivé většiny hostů. Zjištění politicko-profesní profilace hostů zejména v kontextu daného tématu bylo nezbytná proto, že autoři pořadu zvali konkrétní lidi s konkrétním politickým názorem, případně přímo konkrétně zaangażované v daném tématu:

**Tom Nichols** – republikán, který je dlouhodobě aktivním členem hnutí NEVER TRUMP, dlouho před volbou zveřejňoval mediálně svůj názor, že Trump je pro něho nepřijatelný, bojoval proti jeho zvolení, ostatně s tímto faktem se netajili ani reportéři pořadu.

**Brady Clough** – žijící v Praze, druhý americký host pořadu, a opět vyhraněný volič Hillary Clintonové, což je zmíněno i v pořadu, ve skutečnosti jde jeho angažovanost ještě mnohem dále. Je to dlouholetý člen Demokratické strany a v kampani podporoval, a to i finančně, Hillary Clintonovou.

Hosty této stěžejní části pořadu tedy byli dva Američané, formálně demokrat a republikán, **oba ovšem transparentní voliči Clintonové a bojovníci proti Trumpovi.**

**Kryštof Kozák** - vedoucí Katedry amerických studií při Institutu mezinárodních studií na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy. Přiznal, že si na Clintonovou dokonce vsadil peníze. „Jako mnozí mí kolegové na amerických univerzitách jsem nevěřil, že Trump se stane prezidentem, dokonce jsem si na Hillary vsadil peníze. Věřil jsem desítkám konzistentních předvolebních průzkumů a spoléhal především na americké ženy, které by přece neměly volit někoho, kdo je otevřeně uráží, chce zavést zákaz potratů a chlubí se tím, že těm hezčím na potkání sahá mezi nohy.“ V pořadu se snaží mluvit korektně a relativně patří k těm neutrálním, ale o jeho sympatiích nemůže být pochyb, což je pro pozornějšího diváka zřejmé i z pouhého kontextu pořadu samotného. Přesto, protože se nedopustil natolik explicitní jednostrannosti jako většina dalších hostů, ho zařazujeme mezi neutrální.

**Jakub Lepš**, český politik, politolog a vysokoškolský pedagog, od roku 2014 zastupitel a místostarosta městské části Praha 11, v letech 2010 až 2012 zastupitel městské části Praha-Újezd, člen TOP 09. Před volbami se vyjadřoval poměrně neutrálně, spíše kriticky k oběma kandidátům, ovšem v rámci pořadu samotného, zejména s přibývajícím hlasy pro Trumpa, nedokázal zakrýt svou nechuť k němu a několika výroky jednoznačně dehonestoval tohoto kandidáta, dával najevo, že si nepřeje jeho zvolení, je tedy zařazen mezi pro-Clintonovské hosty.

**Alžběta Králová** absolvovala studium politologie se zaměřením Politický marketing a volební studia, a také studijní stáž ve Velké Británii. Před volbami se v médiích projevovala spíše neutrálně, hovořila o americkém volebním systému obecně, podobně se snaží profilovat i v rámci pořadu, některé její výroky naznačují antipatie vůči Trumpovi, ale v rámci objektivitu je zařazena do kategorie neutrální.

**Daniel Prokop**, sociolog z Head of Social and Political Research at MEDIAN, s.r.o, angažuje se pro etnické minority, v médiích se opakovaně vymezuje proti prezidentu Zemanovi, v pořadu dává najevo zřetelné antipatie vůči Trumpovi a nepokrytě doufá ve vítězství Clintonové.

**Jakub Al-Ahmadieh**, politolog, který se v médiích před volbami prezentoval poměrně neutrálně, což plyne z jeho povolání, nicméně příklony na jednu stranu byly i tak zřejmé, obvinil např. Trumpa, že je populistou vyvolávajícím iracionální strach, a především i z dikce použité v jeho rozhovoru v rámci pořadu je zřetelné, že vítězství Trumpa považuje za problém a dokonce spekuluje, jak by bylo možno situaci ještě zvrátit tím, že by volitelé přes zadání voličů dali v konečné fázi hlas Clintonové, což je věc zcela zpochybňující demokratický proces voleb, i když teoreticky možná.

**Renata Fryšarová** - z jejího telefonátu je zřejmá naprostá oddanost demokratické straně a tomu, co považuje za ideály spojené s Clintonovou, uvádí, že se těšila, až bude moci volit ženu, a dává najevo odpor k Trumpovi a jeho příznivcům.

**Eliška Hašková-Coolidge** - vyjadřuje nadšení ze zvolení Trumpa a vidí v něm naději pro lepší Ameriku.

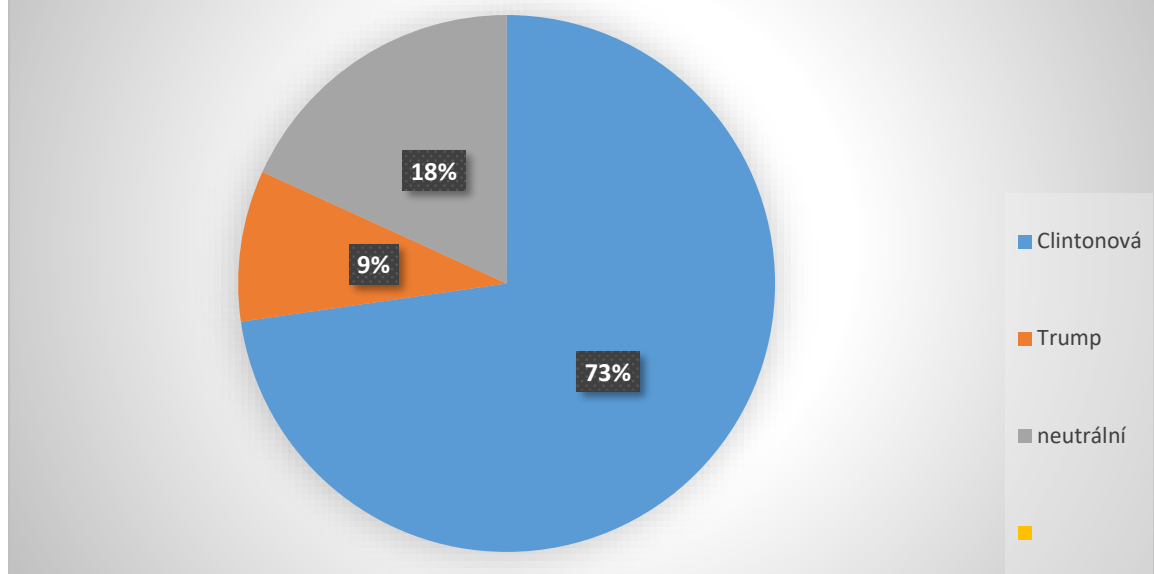
**Miloš Gregor**, politolog, jeho mírně řečeno rezervovaný přístup k Trumpovi je zřejmý jak z pořadu, tak z jiných mediálních výstupů, nicméně v pořadu samém se neprofiloval tak výrazně, takže je zařazen mezi neutrální.

**Anne Petráková** – Američanka žijící v Čechách, volička Clintonové, považující Trumpa za xenofoba a rasistu, kterého by nikdy nemohla volit.

**Igor Lukeš**, profesor bostonské univerzity, známý liberál, typický volič demokratů, který se navíc už před volbami jasně vymezil, navíc přímo ve vysílání ČT („Hillary je jako kulový blesk, dokáže na nohy postavit sál několika tisíc lidí, navíc je to žena – a fascinuje tím, že ten, kdo ji bude volit, stane se součástí dějin,“ ohodnotil její prezidentské šance politolog Igor Lukeš ve vysílání ČT24).

**Graf:**

## hosté dle příklonu k jedné straně



**Poznámka k tomuto i následující grafu:** ačkoli se Trump projevoval v kampani nezvykleji a konfrontačněji než Clintonová, a získal si řadu velkých kritiků, nemůže být na tento vrub připočtena zjevná nevyváženost jak v dikci autorů reportáže na adresu obou kandidátů, tak ve výběru hostů. Prokazatelně totiž platí, že i v českém prostředí řada osobností názorově stála na straně Trumpa, bylo tedy koho pozvat, měl-li být pořad vyvážený, ale nestalo se tak. Stejně tak ve druhém případě, bylo jistě snadné najít dostatek kritizovatelných atributů u Trumpa, ale existovala také celá řada velmi dobře kritizovatelných atributů u osobnosti Clintonové – její kritika však byla prakticky nulová. Navíc mezi vstupy do grafu nebyly zařazeny výroky z „medailonku“ o Trumpovi, který je ve skutečnosti jedním velkým čistě negativně vyznívajícím hodnocením jeho údajných osobních vlastností.

### **Negativní, emočně zbarvené výrazy a slovní spojení**

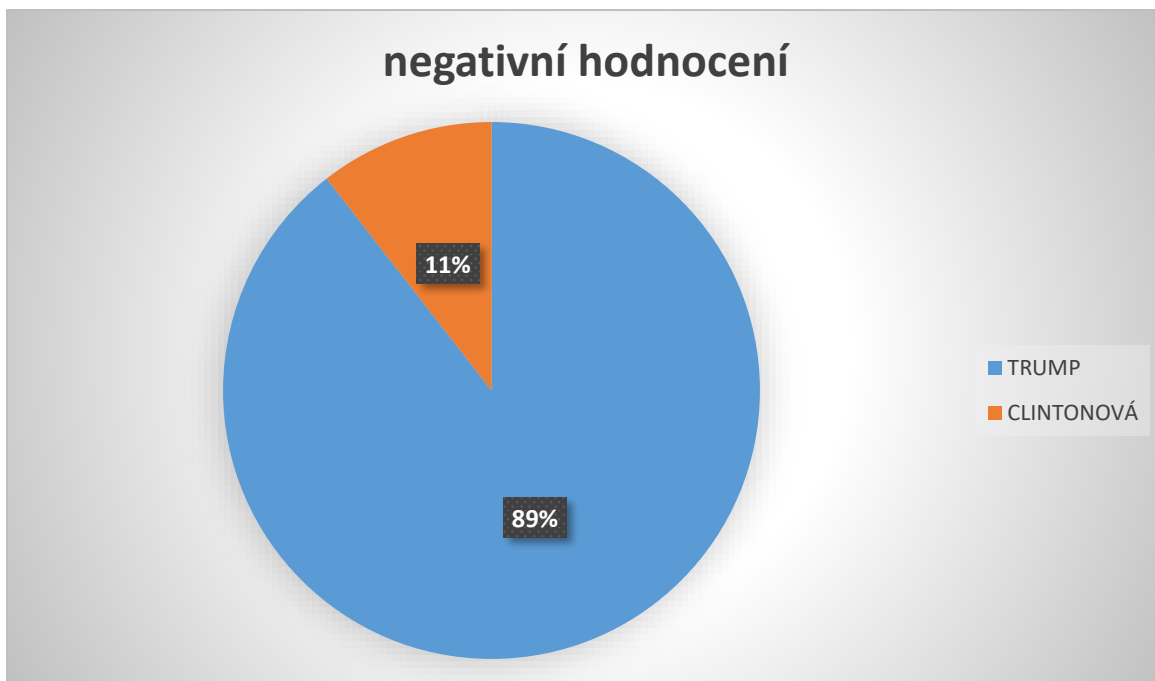
které byly v analyzovaném úseku vysílání proneseny na adresu některého z kandidátů (násobně více jich bylo proneseno hosty, zde jsou zaznamenána jen ta, která zazněla z úst redaktorů České televize):

**TRUMP:** nebezpečný prst na červeném tlačítku; jak zabránit extrémnímu prezidentovi v extrémním prezidentování; nepozvali jsme psychologa, možná to byla chyba; vnesl neblaze novou dikci; prostořekost; urážky; ilegální imigranty nazval gangstery a násilníky; navrhoval páchat válečné zločiny; xenofobie; znemožňuje ženy; sexismus; neplatí federální daně z příjmu; skandály; zaútočil na podstatu americké demokracie; člověk, který urazil kde koho; má sklony se mstít; obhroublý.

**CLINTONOVÁ:** intervencionistka; není dost žena.

**Graf:**





#### **Informační zdroje**

Zajímavé je, že ač je celý pořad zřetelně „proclintonovský“, vypadá to, že si autoři pořadu tuto skutečnost ani neuvědomují, a uvědomují-li si, pak to považují za zcela normální. V jednu chvíli ve vyslání zazní od redaktorky, monitorující zahraniční média: Ve Fox News „sílí jistější nálada“ neboť přejí Trumpovi“. Těžko říci, zda by autoři pořadu byli ochotni přiznat, že oni „přejí Clintonové“, zda si toho nejsou vědomi, nebo zda jsou, ale považují to za normální, správné nebo dokonce žádoucí, což by byl zřejmě ještě nebezpečnější stav z hlediska obecných požadavků na nestrannost veřejnoprávního zpravodajství.

Každopádně ČT ze zahraničních zdrojů po celou dobu monitorovaného úseku volebního speciálu používá bohatě CNN a okrajově pak NY Times nebo Washington Post, což jsou média otevřeně „proclintonovská“ (jak přiznávají i sami redaktoři), a tato situace jim zjevně přijde normální. Ve skutečnosti i tento přístup, tedy nejen k výběru hostů, ale i k výběru informačních zdrojů, přispívá k odhalení, že vysílání České televize v tomto úseku je nutno hodnotit jako neobjektivní.

#### **Emoční zabarvení zpravodajského pořadu**

Informační hodnota pořadu je minimální, po řadu hodin se neobyčejně často a mnohonásobně opakují prakticky stejná prohlášení a reakce: překvapení, revoluce, chyba v průzkumech, nevzdělaní bílí Američané, je to škoda, doufejme, že se to ještě zvrátí, ženy nevolily, jak měly, hispánci nevolili, jak měli, Hillary asi někde udělala chybu, stále opakovaná hesla z kampaně atd. O skutečných programech obou kandidátů, o skutečném pozadí voleb se nedozvíme prakticky vůbec nic, navíc celkově vyznívá pořad velmi emotivně, spíše jako sportovní přenos, kdy hrají „naši“ a všichni jim samozřejmě fandíme, než jako zpravodajství, je zde příliš mnoho emocí a minimum informací.

S tím souvisí i fakt, že zejména při informacích týkajících se Trumpa sklouzávali autoři pořadu do čistě bulvárního stylu, prakticky nezazněly relevantní politologicky hodnotné, neřku-li objektivní informace, ale jednalo se o povrchní senzací typu vztah kandidáta k ženám (odposlechnuto v šatně). Takový emočně přednastavený přístup k jednomu z kandidátů na úřad amerického prezidenta ovšem ve výsledku prakticky nutně vede k opuštění principů objektivity a nezávislosti v prezentaci informací. A

není pro provozovatele Česká televize pochopitelně žádnou omluvou, že v tomto stylu informování o letošních kandidátech není osamocena.

Opakované ujišťování, že *nic není jisté a Clintonová ještě může vyhrát* od hostů i moderátorů v době, kdy už demokraté ve volebním štábu plakali a i Clintonové nakloněná média v USA otevřeně psala o vítězství Trumpa, sice není argumentačně napadnutelné z hlediska čistě faktografického, neboť skutečně nebyly ještě k dispozici zcela konečné, oficiální výsledky, ale reálně vzato byla situace natolik jasná, že tyto projevy působily mnohem spíše než jako snaha vyvarovat se předčasných závěrů jako snaha nepřestat doufat v obrat, a jako neschopnost či neochota uvěřit tomu, že volby dopadly proti očekávání lidí ve studiu. Působilo to na diváky nejen nevěrohodně a chvílemi až zábavně, ale především to až příliš zapadalo do celkové atmosféry jednostrannosti, kterou se reportérům i hostům ve studiu podařilo nastolit.

### **Porušení Kodexu ČT**

Moderátor v jednom okamžiku, kdy už je vítězství Trumpa zřetelné, i když stále neoficiální, sám zmiňuje Kodex České televize s tím, že nemůže mluvit o Trumpovi jako o prezidentovi, neboť *v několika státech je to těsné a může to dopadnout všelijak*.

V tomto zmiňovaném kodexu se mimochodem píše, že:

Česká televize poskytuje nestranné a nezávislé zpravodajství, informace a komentáře, ve zpravodajství a aktuální publicistice Česká televize dbá na přesnost a nestrannost.

A konečně: **Redaktoři České televize si musí při vystupování ve zpravodajských a aktuálněpublicistických pořadech počínat tak, aby divák nemohl rozpoznat, jaký mají na věc, o níž informují, názor.**

Minimálně poslední ustanovení bylo v průběhu analyzovaného vysílání jednoznačně porušeno, a to opakovaně a dokonce v řadě okamžiků prakticky neskrývaně.

### **Jednostranný přístup v zobrazení kandidátů**

Americká volební kampaň v roce 2016 byla napjatá, vyhraněná a kontroverzní, jak sami zdůrazňují autoři pořadu. Ale ve studiu se tato kontroverze nijak neodráží, nedochází tady k žádné výměně názorů, k žádnému sporu, hosté i redaktoři si takřikajíc „notují“, neboť v tomto zpravodajském speciálu ve skutečnosti zcela absentují zastánci jedné ze soupeřících stran, paradoxně právě té, která se nakonec v realu ukázala jako vítězná. Jinými slovy bylo zde několik neutrálních komentářů, jeden telefonát oslavující již takřka vítězného Trumpa, a zbytek – tedy celá záplava – mající charakter více než čeho jiného otevřené dehonestace Trumpa. Tím celý koncept pořadu, s pozvanými hosty a přednastaveným vyzněním oslav vítězství očekávané kandidátky, dostává v závěru podobu jakési nepřiznané tryzny a vzpamatovávaní se z těžkého šoku, s čímž souvisí zjevná snaha do poslední chvíle doufat v obrat, v čemž ČT vytrvala déle než i média v USA spojená bezprostředně s Clintonovou. ČT se tak vymyká z řady podobně ideově naladěných masmédií a dostává se přímo do čela určitého jasně vyprofilovaného směřování. To je nutné zde minit, neboť ač analýza nemá za cíl hodnotit ideologickou profilaci provozovatele, je tento fakt do značné míry zřejmě nutný k pochopení natolik zřetelné rezignace na požadavky objektivitu a nezávislosti, aniž by byl její omluvou nebo vůbec vysvětlením, které by mohlo mít ve vztahu k zákonu o vysílání nějakou relevanci. **Právě rozeznatelnost této profilace je tím, co je ve výsledku samo o sobě hlavním důvodem k posouzení celého inkriminovaného úseku vysílání jako z hlediska zákona problematického.**

### **Překroucený citát:**

Otázka moderátora týkající se členů Trumpova volebního štábu a směřující k budoucí zahraniční politice USA: „Jak si vysvětlit výroky, že baltské státy jsou předměstím Petrohradu?“

Jedná se o výrok Newta Gingriche. **Ten ve skutečnosti řekl**, že si není jist, zda stojí za to riskovat jadernou válku kvůli takovým předměstím Petrohradu, jako je právě Estonsko (Estonia is in the suburbs of St. Petersburg).

Nešlo tedy o baltské státy obecně, ale pouze o Estonsko, což je natolik velký rozdíl, že takto poleženou otázku nelze nepokládat za manipulativní a zavádějící, uměle navyšující pocit ohrožení (Gingrich nemluvil navíc právě o Estonsku náhodou. V Estonsku tvoří Rusové takřka třetinu obyvatel, navíc jsou v postavení občanů druhé kategorie bez základních práv, jsou to tzv. neobčané).

### **Neobjektivní představení kandidáta v reportáži**

Reportáž – medailonek o Trumpovi - je sestříhána jednoznačně tak, že jsou vybrány výhradně negativní argumenty, jde v podstatě o souhrn argumentů, které proti Trumpovi v kampani používala protistrana. ČT tak jasně profilovala, na které straně stojí.

Obzvláště neobjektivní je pasáž o ženách, Trump je obviněn bez jakéhokoli podkladu, protože ze samotného kontextu reportáže plyne, že se takovým „přímočarým“ způsobem Trump chová obecně, v kontextu reportáže je to však prezentováno, jako by měl spadeno obzvláště na ženy, což je zjevný nonsens. Stejně mezi ženami jako mezi muži má své příznivce i odpůrce, tato genderová póza byla vytvořena do značné míry uměle právě jeho odpůrci, což ČT ovšem prezentuje jako nějaký fakt. Jsou využívány argumenty jeho odpůrců, dokonce protikandidátky, v medailonku, který ho má údajně pouze představit. To je zcela proti zásadám objektivního zprostředkovávání informací. Najde se řada žen, které Trumpa chválí (a mnoho žen ho také volilo) stejně jako těch, se kterými se ocitl ve sporu nebo se o nich neslušně vyjádřil. Formulovat věc obecně tak, že „ženy jsou jeho velký problém“, je nesmysl, který vykazuje všechny znaky snahy o cílenou dehonestaci a postrádá základy objektivního, nestranného přístupu. Z Trumpových projevů jsou účelově vybrány výhradně kontroverzní, destruktivně laděné návrhy – zákazy, zdi, ostrá slova na adresu odpůrců. Ve skutečnosti v jeho projevech zaznělo mnoho velmi pozitivně a optimisticky laděných výroků, které byly zcela pomínuty. Trump tak vychází jako agresivní, destruktivně a negativisticky založená osobnost, urážející každého ve svém okolí. To je zjevně v rozporu s realitou, což je mimochodem dobře doložitelné i tím, že byl zvolen prezidentem vedoucí mocnosti světa a garanta a hlídače demokracie. Jeden ze stěžejních a nejdelších úseků krátkého „medailonku“ se zabývá skrytě pořízenou audionahrávkou starou více než deset let, tím dostává celý výstup čistě bulvární charakter.

Tento medailonek svádí k úvaze, která zůstává pouhou spekulací, ale v kontextu takto rozsáhlé analýzy je nutno vzít v úvahu i nejrůznější předpokladatelné vývojové stupně tvorby daného pořadu, protože i to může přispět k osvětlení geneze vzniku díla natolik netypicky problematického z hlediska principů objektivity a vyváženosti. „Životopisný medailonek“ Donalda Trumpa, zařazený v rámci pořadu, **vykazuje všechny znaky reportáže, která byla původně připravena jako definitivní rozloučení s tímto kandidátem**, která měla ukázat, jakému neštěstí jsme na poslední chvíli unikli, neboť tak je příspěvek koncipován. Naopak v úloze medailonku budoucího amerického prezidenta, jímž se příspěvek nakonec nečekaně a nechtěně stal, jde v rámci České televize nepochybně o raritu, neboť z něho vyplývá, že prezident světové demokratické mocnosti číslo jedna je v podstatě člověk oplývající výhradně negativními vlastnostmi, chováním a povahovými rysy, jde o osobu takřka patologickou ve vztahu ke všem myslitelným veličinám politiky i života.

### Rasová předpojatost redaktorů a hostů

V průběhu pořadu zazní opakovaně několik stereotypních předsudků, týkajících se etnických, náboženských nebo rasových menšin. Volební úspěch Trumpa je opakovaně spojován s argumenty typu:

*Nespokojenost starších bílých mužů*

*Nevzdělání bílí Američané*

*Nevzdělání rozhněvaní bílí muži*

*Vzpouza bílého muže*

Vzhledem k těmto prohlášením se současnost stává z různých příčin již poněkud desenzibilní, takže je vždy dobré uvědomit si závažnost situace na nějakém inverzním příkladu. Je to stejná, jen zrcadlově obrácená situace, jako kdyby se ve volebním speciálu ČT po zvolení prezidenta Obamy opakovaně ozývala prohlášení typu:

### ***Za Obamovým zvolením stojí nevzdělání černí muži***

Tato prohlášení jsou činěna hosty pořadu opakovaně, a to **bez jakéhokoli korektivu ze strany moderátora, ba, v některých případech pod dojmem přímo návodných otázek moderátora**, vyvolávajícího toto téma. Jedná se ovšem spíše o doplňkový postřeh, nemající potenciál prokazatelného porušení zákona o vysílání, nicméně je to dobrá ilustrace atmosféry v pořadu nastolené – je totiž třeba mít stále na zřeteli, že tito *bílí nevzdělání muži* – jako množina čistě negativní až hrozivá – byli spojováni výhradně s D. Trumpem.

### Emoce kontra logika

Ve vztahu k Trumpovi byly ze strany redaktorů používány opakovaně **emotivně zabarvené výrazy** evokující jakousi živelnou katastrofu („tsunami“, Američané se smiřují“ apod.) jako by došlo k nějaké nepředvídatelné katastrofě, se kterou je třeba se vyrovnat. **Zde lze opět vystopovat zřetelné antipatie k Trumpovi a sympatie k druhé straně, a zaujetí redaktorů je tak velké, že jejich argumentace postrádá i základní logiku:** vzhledem k tomu, že většina voličů dala hlas Trumpovi, lze těžko prohlásit o Američanech jako celku, že se *smiřují s výsledky voleb*. Zní to takřka tak, jako by za Američany byli považováni jen ti, kteří volili Clintonovou.

### Návodné otázky

Nejenže moderátor nechává své hosty volně hovořit v neprospěch Trumpa a nesnaží se vést debatu v mantinelech nestrannosti, ale sám jim naopak přizvukuje, většinu nejspornějších argumentů sice nechává vyslovit hosty, ale otázkami je vede příslušným směrem – ke zproblematizování volebního úspěchu Trumpa, a dokonce ke strachu před ním, klade **návodné otázky**, např.:

*Nakolik, tedy podle názoru některých expertů, může být Donald Trump v Bílém domě ohrožením bezpečnosti, světové bezpečnosti možná můžeme říci?*

*Jak funguje ta pojistka, jak zabránit řekněme extrémnímu prezidentovi v extrémním chování?*

*Role Donald Trumpa ve volební historii USA, už teď je fenoménem, nebo to pořád ještě může skončit jako anomálie, zajímavost?*

*Očekáváte vnitřní pnutí v republikánské straně?*

*Neříkám, že to muselo být rasisticky motivované, ale byl tam ten moment bělošské vzpoury proti elitám?*

### **Zavádějící a manipulativní propojení obrazové a zvukové složky vysílání**

V okamžiku, kdy jsou v obraze zařazeny fotografie celebrit na pozadí americké vlajky, zní věta: „Proti Donaldu Trumpovi už mezi hvězdami vznikla i petice. Připojilo se k ní na 70 tisíc lidí s heslem: „zastavte nenávisť.“ Mezi fotografiemi celebrit byly zařazeny i dvě níže zobrazené podobenky osobností, které ve skutečnosti otevřeně podpořily Trumpa. Toto podsouvání obrazové informace do falešného kontextu s komentářem jednoznačně **vytvářelo nepravdivý a zavádějící obraz reality**. Jde sice o relativně drobnou záležitost, která ovšem nabírá na významu kontextem, neboť byla součástí pořadu, který vyzněl celý právě takto – podobného „nedopatření“ v neprospěch druhé strany nedošlo ani jednou, ale podobných nedopatření, hraničních, výroků, gest, intonačního zbarvení podávané informace a dalších těžko uchopitelných situací, které však ve výsledku výrazně spoluutvářejí konečné vyznění vysílání, byla v analyzovaném úseku celá řada – **a všechny ve prospěch jedné stejné strany a v neprospěch té druhé**.



### **Závěr:**

Volební klání o prezidentství v USA bylo archetypálním příkladem politické události, vyžadující nezaujatý a objektivní pohled a vyvážené zpravodajství. Jednalo se o souboj dvou kandidátů, kteří se snažili oslovit voliče každý svým způsobem. Volební noc nebyla (resp. neměla být) propojena s žádnými dalšími kontexty, které by mohly, pakliže ne omluvit, pak alespoň vysvětlit emočně zbarvené a k jedné straně se přiklánějící argumentační zázemí pořadu, jaké kdyby se jednalo např. o zpravodajství o nějaké již delší dobu trvající a skutkově vyprofilované kauzy, která již byla spojena s některými explicitně pozitivními či negativními činy některé ze zúčastněných stran. V tomto případě šlo o čistý souboj teorií a argumentů, souboj různých politických směrů a osobnostních preferencí kandidátů.

Přes to, že **existovala tato rovná startovní pozice**, vzala analýza v úvahu, že jeden z kandidátů se dlouhodobě projevoval vzhledem k zavedeným normám politické korektnosti a obecného mediálního diskurzu masmédií v současném západním světě spíše nezvykle, kdežto druhý z kandidátů, respektive kandidátka, se projevoval spíše očekávaně a předvídatelně. D. Trump představoval svojí kampaní celkem výjimečný zjev v řádu minimálně posledních desetiletí a vzbudil jisté obavy z příliš radikálních postojů k některým otázkám i v rámci vlastní strany. Z tohoto důvodu se dalo předpokládat a do jisté míry i tolerovat, že v souvislosti s tím může být zpravodajství z prezidentských voleb k jeho osobě nějakým způsobem ostražitější, než k jeho protikandidátce. Proto také např. při posuzování aspektů, výše zobrazených v grafech, tedy při posuzování negativně zbarvených vyjádření nebo při posuzování

příklonu hostů k jedné či druhé osobnosti, byla zvolena velmi mírná kritéria, kdy např. i hosté, u nichž bylo možno pozorovat minimálně v neverbální, přesto jasně vypovídající rovině příklon k Hillary Clintonové, byli do grafu zařazeni jako neutrální, pakliže se nepouštěli do přímé jednostranné kritiky Trumpa.

Tento přístup se snažil maximálně anticipovat naladění redaktorů České televize v jistém logickém kontextu s celkově převážně negativním mediálním obrazem Trumpa v minimálně západním masmediálním světě, **a tolerovat určitou zvýšenou kritičnost vyznění pořadu vůči Trumpovi i z toho důvodu, že jeho kampaň byla do značné míry záměrně provokativní a kontroverzní**, a jako taková dávala také více příležitostí ke kritické pozornosti, než spíše neutrální a diplomatické postoje Clintonové. Přes tento opatrný přístup však ukazují všechny výstupy, že rozdíly v prezentaci obou kandidátů byly v rámci pořadu natolik velké, že to nelze považovat za nic jiného, než za ukázkou transparentní zaujatosti ve prospěch jedné strany, a tedy za zřetelné porušení zásad objektivnosti a vyváženosti ve zpravodajství. Způsob, jakým byli oba kandidáti prezentováni ze strany autorů pořadu, tedy redaktorů, moderátorů, reportérů, stejně jako výběr hostů, upřednostňující zřetelně osobnosti preferující politické vize kandidátky Clintonové, **byl příliš jednoznačný**, než aby bylo možno ho hodnotit jinak než jako neobjektivní a nevyvážený, a příliš zřetelný, aby bylo možno ho relativizovat poukazem na případnou větší kontroverznost jednoho z kandidátů.

A to navíc neargumentujeme faktem, že ona kontroverznost je rovněž věcí relativní, co se může zdát kontroverzním redaktorům České televize, může připadat zcela přijatelné části diváků a naopak, s čím redaktoři ČT vyjadřují zjevné vnitřní souznění, to může řadě diváků připadat kontroverzní. **Bez ohledu na tato hlediska je od zpravodajství televize veřejné služby právem očekáváno – a zákonem vyžadováno – striktně nezávislé, nepředpojaté zpravodajství.**

Není nutno spekulovat o tom, zda pracovníci české televize nějakým způsobem podlehli obrazu, jaký obecně média vytvořila kolem osoby D. Trumpa, nebo zda se v daném pořadu jednalo o vyjádření jejich ryzího názorového potenciálu, protože to není důležité. Je zřejmé, že neexistuje člověk bez názoru a nelze to čekat ani u žurnalistů, nicméně tvoří-li takový žurnalista, editor, atd. zpravodajské výstupy ve veřejnoprávní televizi, lze právem očekávat, že tyto své názory nebude žádným způsobem promítat do tohoto zpravodajství, nebude tak informační servis ovlivňovat svým osobním zaujetím, a nebude tedy fakta prezentovat zavádějícím a účelovým způsobem.

Existují události, kde je možno očekávat jistý „přednastavený“ postoj dejme tomu v souvislosti s pozicí provozovatele jako součásti informačního servisu, stojícího na zásadách demokracie, liberalismu, lidských práv apod., tedy lze tolerovat jistou profilaci v situaci, kdy jde dejme tomu o boj mezi faktorem, stojícím na těchto pozicích a faktorem, který tyto pozice ohrožuje. Nicméně v tomto případě šlo o svobodné volby v zemi, která je považována za hlavní nositelku s strážkyni demokratických hodnot, a její občané vybírali prezidenta z kandidátů, kteří se svobodně projevovali a sdělovali své názory. Nic více, nic méně. **Nebyl žádný důvod očekávat jiný než ryze profesionální, nezaujatý zpravodajský servis.** Emoční zbarvení pořadu, dehonestující výpady takřka výhradně směrem k jednomu z kandidátů, vyslované obavy z případných následků jeho vítězství, návodné otázky, vybízející již tak zaujaté hosty k jeho kritickému hodnocení, nebo životopisný medailonek, představující kandidáta výhradně v negativních kontextech, tedy atributy, které pořad hojně nabídl, byly ale nade vše pochybnost jednoznačnou ukázkou neprofesionality, prolnutí hodnotícího přístupu a transparentně jednostranného zaujetí s žánrem zpravodajství, na který je nutno aplikovat zvýšené nároky právě proto, že jde v tomto případě o službu provozovatele ze zákona.

Ačkoli nešlo o klasické zpravodajství, specifický formát živého vysílání nezabavuje provozovatele povinnosti **zprostředkovávat informace nezaujatě, nepředpojatě a objektivně. Sám provozovatel vede pořad v kategorii zpravodajství.**

Z analýzy vyplynulo, že provozovatel Česká televize se odvysíláním přehledu volebního klání v USA v rámci pořadu Americká volební noc, respektive odvysíláním úseku vysílání v čase 3:00 hodin až 8:00 hodin dopustil porušení § 31 odst. 2 a 3 zákona č. 231/2001 Sb., neboť se dopustil porušení povinnosti poskytovat **objektivní a vyvážené informace** nezbytné pro svobodné vytváření názorů, **oddělovat názory nebo hodnotící komentáře od informací zpravodajského charakteru** a rovněž se dopustil porušení povinnosti zajistit, aby ve zpravodajských a politicko-publicistických pořadech bylo dbáno zásad objektivit a vyváženosti a zejména nebyla v celku vysílaného programu **jednostranně zvýhodňována žádná politická strana nebo hnutí, popřípadě jejich názory** nebo názory jednotlivých skupin veřejnosti, a to s přihlédnutím k jejich reálnému postavení v politickém a společenském životě.

Vzhledem k tomu, že jde o specifický pořad, k němuž nelze přiřadit žádné předchozí typově shodné usnesení, navrhuje vydat provozovateli upozornění na porušení zákona, případně zahájit správní řízení, případně vyžádat vysvětlení – viz níže koncepty usnesení:

**Rada pro rozhlasové a televizní vysílání (dále jen Rada) v rámci své působnosti dané ustanovením § 5 písm. a) a f) a § 59 odst. 1–3 zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů (dále jen zákon č. 231/2001 Sb.), v platném znění, upozorňuje provozovatele Česká televize, IČ: 00027383, sídlem Kavčí hory, Praha 4, PSČ 14070, na porušení ustanovení § 31 odst. 2 a 3 zákona č. 231/2001 Sb., kterého se dopustil tím, že v rámci pořadu, charakterizovaného provozovatelem jako zpravodajský pořad s názvem Americká volební noc, dne 9. listopadu 2016, v časovém úseku 03:00 – 08:00 hodin, na programu ČT 24, odvysílal nevyvážené a neobjektivní zpravodajství, během něhož docházelo k nadřívání jedné straně, zejména soustavnou a zcela jednostrannou kritikou jen jednoho z kandidátů na amerického prezidenta.**

Porušení ustanovení § 31 odst. 2 se provozovatel dopustil zejména těmito konkrétními momenty ve vysílání:

- 1) V čase 4:35 hodin (reálný čas - SEČ) došlo k manipulativnímu spojení obrazu a slova během reportáže o postoji amerických celebrit k oběma kandidátům - v okamžiku, kdy v komentáři zněla informace, že „proti Donaldu Trumpovi už mezi hvězdami vznikla i petice, připojilo se k ní na 70 tisíc lidí s heslem: zastavte nenávisť“, byly v obraze zařazeny fotografie osobností, čímž mohl být u diváka vytvořen jednoznačný dojem, že se jedná právě o osoby, které se připojily ke zmiňované petici. Mezi těmito zobrazenými osobami přitom figurují mj. i Clint Eastwood nebo Chuck Norris, tedy herci, kteří naopak v kampani otevřeně Donalda Trumpa podpořili. Toto podsouvání obrazové informace do falešného kontextu s komentářem tedy vytvořilo nepravdivý a zavádějící obraz reality.
- 2) V čase 7:15 se moderátor v rámci otázky pokládané americkému velvyslanci odvolává na výrok Trumpova potenciálního ministra Newta Gingriche, který řekl, že si není jist, zda stojí za to riskovat jadernou válku kvůli takovým předměstím Petrohradu, jako je Estonsko. Moderátor však vztáhl tento výrok na všechny baltské státy a položil otázku v tomto znění: „Jak si vysvětlit výroky, že baltské státy jsou předměstím Petrohradu?“, čímž se dopustil nepravdivého tvrzení a hrubým způsobem zveličil a překroutil realitu.
- 3) Ve studiu nebo v rámci rozhovorů natáčených na kameru mimo studio (v živém přenosu nebo předtočených) dali autoři pořadu široký prostor k vyjádření celkem čtyřem zainteresovaným respondentům - občanům inkriminované země, tedy USA. Všichni tito respondenti byli transparentními příznivci Clintonové a odpůrci Trumpa (jeden člen administrativy demokratické strany – Andrew Schapiro, druhý ideový a finanční podporovatel Clintonové – Brady Clough, třetí republikán angažující se v hnutí NEVER TRUMP – Tom Nichols, a čtvrtá lidskoprávní aktivistka – Anne Petráková). Byli tedy pozváni hosté zastupující výhradně jen jednu stranu, a to v poměru 4:0. Tento výběr respondentů

výrazným způsobem ovlivnil vyznění pořadu. Provozovatel se tedy v uvedených případech dopustil porušení povinnosti poskytovat objektivní a vyvážené informace nezbytné pro svobodné vytváření názorů.

- 4) V rámci pořadu došlo opakovaně k situacím, kdy nebyla respektována zásada, že názory nebo hodnotící komentáře musí být odděleny od informací zpravodajského charakteru, když od moderátorů nebo reportérů např. zaznělo: „Jako jednoznačného nepřítele vnímá Donald Trump islám. Plošně. (čas 5:31); „Ženy jsou velkým břemenem muže, který dvacet let vlastnil soutěž Miss Universe.“ (5:32); „Trumpův sexismus korunovala nahrávka z roku 2005.“ (5:32); „I tohle se snažil obrátit ve svou přednost jako efektivní práci pro firmu v souladu se zákony.“ (5:34); „Američané se postupně smiřují s tím, že budou mít jako nového prezidenta Donalda Trumpa.“ (6:36); „Outsideři uspěli.“ (zdůvodnění Trumpova úspěchu, 6:37); „Nakolik se (Trump) oprostí od těch dosavadních zvyklostí, kdy on měl opravdu ve zvyku se lidem, kteří mu zkřížili cestu, kteří se mu nějakým způsobem postavili, i mstít. (7:52); „Je otázka, nakolik ta bizarní někdy až divoká kampaň se přenesse do výkonu funkce Donalda Trumpa.“ (7:53).

Porušení ustanovení § 31 odst. 3 se provozovatel dopustil zejména těmito konkrétními momenty ve vysílání:

- 1) Soustavným jevem ve vysílání bylo bezprostřední verbální spojování potenciálního vítězství Trumpa s pocitem ohrožení, interpretace jeho vítězství jako negativního jevu, a to jednak za použití emočně zabarvených výrazů odkazujících na živelné pohromy (červená barva značící pro Trumpa hlasující státy je nazývána „tsunami“), nebo účelovým řazením informací: po zprávě, že už je pravděpodobné, že se Trump stane prezidentem, následuje informace, že mnoho Američanů sděluje na sociálních sítích, že budou raději z USA emigrovat. Stejný účinek mají emočně zabarvené dotazy moderátorů: „Nakolik, tedy podle názoru některých expertů, může být Donald Trump v Bílém domě ohrožením bezpečnosti, světové bezpečnosti možná můžeme říci? nebo „Jak funguje ta pojistka, jak zabránit řekněme extrémnímu prezidentovi v extrémním chování?“
- 2) Jako hlavní a kromě několika okrajových zmínek jediný zdroj informací přímo z mediálního prostředí USA byl vybrán televizní kanál CNN, z něhož byly opakovaně zařazovány i několikaminutové přímé vstupy. Jedná se o televizní program, který před volbami otevřeně sympatizoval s kandidátkou Clintonovou. Tento výběr zdroje informací přispěl rovněž k celkově jednostrannému vyznění pořadu Americká volební noc. V těchto případech tedy došlo k porušení povinnosti zajistit, aby ve zpravodajských a politicko-publicistických pořadech bylo dbáno zásad objektivity a vyváženosti.

Rada stanovuje lhůtu k nápravě 7 dní ode dne doručení tohoto upozornění.